

KVALITETSREKOMMENDATION FÖR BARNSKYDDET

Red. Marjo Lavikainen, Aila Puustinen-Korhonen och Kristiina Ruuskanen

Kvalitetsrekommendation för barnskyddet

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2014:5

ISBN 978-952-00-3492-4 (PDF)

ISSN-L 1236-2050

ISSN 1797-9854 (online)

URN:ISBN:978-952-00-3492-4

<http://um.fi/URN:ISBN:978-952-00-3492-4>

www.stm.fi/sv/publikationer

Förlag: Social- och hälsovårdsministeriet

Layout: Juvenes Print – Finlands Universitets tryckeri Ab, Tammerfors 2014

SAMMANDRAG

KVALITETSREKOMMENDATION FÖR BARNSKYDDET

■ Social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund ger för första gången en kvalitetsrekommendation om barnskyddet. Rekommendationen riktar sig i första hand till kommunerna som stöd för genomförande, bedömning, utvecklande av tjänsterna inom barnskyddet och ledarskapet. Kvalitetsrekommendationen är också avsedd för barn, unga, föräldrar och deras närstående samt andra aktörer inom barnskyddet.

I centrum av rekommendationen är barnet. Samtliga fem etiska principer som går som en röd tråd genom målen i kvalitetsrekommendationen har beskrivits i rekommendationen:

- klienternas människovärde och grundläggande rättigheter,
- barnets bästa,
- växelverkan,
- kvaliteten i yrkesutbildade personers arbete samt
- ansvarsfulla beslut och verksamhetskulturen.

Antalet rekommendationer som utarbetats är 27, och de är indelade i fyra innehållsmässiga områden:

- Delaktighet i barnskyddsärendet och utnyttjande av erfarenhets-
expertis i utvecklandet av tjänster
- Barnorienterat gemensamt servicesystem och samarbete mellan
olika aktörer
- Kunniga yrkesutbildade personer, uppgiftsfördelning och stöd för
arbetet
- Mångsidig utvärdering

Inom varje delområde i rekommendationen beskrivs vad kvalitet inom barnskyddet består av, ges exempel och kompletterande uppgifter, och i slutet av delen finns själva rekommendationerna. Det sista kapitlet i rekommendationen gäller uppföljningen av hur rekommendationen genomförs.

Nyckelord:

Barn, barnskydd, familjer, kvalitet, kvalitetsrekommendation

TIIVISTELMÄ

LASTENSUOJELUN LAATUSUOSITUS

■ Suositus on suunnattu ensisijaisesti lastensuojelupalvelujen toteuttamisen, arvioinnin, kehittämisen ja johtamisen tueksi kuntiin. Laatusuositus on tarkoitettu myös lapsille, nuorille, vanhemmille ja heidän läheisilleen sekä muille lastensuojelun toimijoille.

Lapsi on suosituksen keskiössä. Suositukseen on kuvattu kaikki laatusuosituksen tavoitteet läpäisevää viisi eettistä periaatetta:

- asiakkaiden ihmisarvo ja perusoikeudet,
- lapsen etu,
- vuorovaikutus,
- ammattihenkilöstön työn laatu sekä
- vastuulliset päätökset ja toimintakulttuuri.

Suosituksia on laadittu 27 ja ne jakautuvat neljään sisällölliseen alueeseen:

- Osallisuus lastensuojeluasiassa ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen palveluita kehitettäessä
- Lapsilähtöinen yhteinen palvelujärjestelmä ja eri toimijoiden välinen yhteistyö
- Osaavat ammattilaiset, tehtävänjako ja työn tuki
- Moniulotteinen arviointi

Kullakin suosituksen osa-alueella on kuvattu sitä, mistä lastensuojelun laatu muodostuu, annettu esimerkkejä ja täydentäviä tietoja sekä osion loppuun kuvattu itse suositukset. Suosituksen viimeinen luku koskee suosituksen toteutumisen seuranta.

Asiasanat:

Laatu, laatusuositus, lapset, lastensuojelu, perheet

SUMMARY

QUALITY RECOMMENDATION FOR CHILD WELFARE

■ The Ministry of Social Affairs and Health and the Association of Finnish Local and Regional Authorities issue a quality recommendation for child welfare for the first time. The recommendation is issued principally in support of the implementation, evaluation, development and management of child welfare services in municipalities. The quality recommendation is also addressed to children, young people, parents and persons close to them as well as other child welfare actors.

The child is in the centre of the recommendation. The recommendation deals with all the five ethical principles integrated into the objectives of the quality recommendation:

- human dignity and fundamental rights of the clients,
- the child's best interests,
- interaction,
- the quality of the work of professionals, and
- accountable decisions and operational culture.

There are altogether 27 recommendations, divided into four content areas:

- Inclusion in child welfare matters and making use of expertise obtained through experience in the development of services;
- A child-oriented joint service system and cooperation between different actors;
- Competent professionals, division of duties and support for work;
- Multidimensional evaluation.

Each sub-area of the recommendation describes the characteristics of the quality of child welfare, provides examples and supplementary information, and the relevant recommendations are placed in the end of the component. The last chapter of the recommendation deals with monitoring of the implementation of the recommendation.

Keywords:

Children, child welfare, families, quality, quality recommendation

FÖRORD

Social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund utfärdar tillsammans den första kvalitetsrekommendationen för barnskyddet. Kvalitetsrekommendationen understryker de etiska aspekterna av barnskyddet samt betydelsen av barns, ungas och föräldrars delaktighet. Barnet är den främsta klienten inom barnskyddet och står i centrum för all verksamhet. Även de övriga parterna i ett barnskyddsärende måste kunna uppleva och lita på att de blir hörda och får föra fram sina egna åsikter i ärendet.

Rekommendationer avseende servicesystemet, personal och kompetens samt avseende bedömning är andra viktiga punkter. Målet för barnskyddet är att barnet/den unga personen får hjälp och att barnets/den ungas nöd upptäcks oberoende av var barnet/den unga bor eller vilka tjänster han eller hon använder. Ledningen har en viktig roll när det gäller att säkra ett barnskyddsarbete av god kvalitet. Service- och organisationsstrukturerna måste stöda expertsamarbetet i ärenden som berör barn och unga. Hjälp ska i första hand ges i barnets/den ungas naturliga livsmiljö och genom tjänster avsedda för alla barn/unga. Barnskyddsåtgärder ska vidtas som stöd till övrig service om det är förenligt med barnets bästa och den övriga servicen inte är tillräcklig.

Kvalitetsrekommendationen inkluderar konkretiserande exempel. Många exempel består av god praxis eller modeller som är ett resultat av utvecklingsarbete. Rekommendationen omfattar även verktyg som kan användas på lokal nivå för att bedöma barnskyddets kvalitet. För barnskyddet inrättas en riksomfattande webbsida för kvalitet. På webbsidan kan man dela information om god praxis som kan vidareutvecklas och bedöma hur kvalitetsrekommendationen genomförs. Kommunerna utmanas att bidra till kvalitetswebbsidan med information om de barnskyddstjänster som har konstaterats fungera inom kommunen, och att beskriva goda exempel i tjänsten Innokylä (www.innokyla.fi). Kvalitetswebbsidan kan alltså utnyttjas både lokalt och nationellt med målet att utveckla tjänsterna på ett interaktivt och jämförbart sätt.

Rekommendationen har utarbetats i flera faser. Under den fortsatta beredningen har man beaktat det arbete som gjorts under tidigare faser och de förändringar som skett i samhället. Rekommendationen har färdigställts utifrån de utlåtanden som kom in hösten 2013 och diskussionen i tjänsten Dinasikt.fi, som är öppen för alla. Dessutom har många experter konsulterats under beredningen.

Vi vill tacka alla som har bidragit med sina åsikter under arbetet med kvalitetsrekommendationen.

Social- och hälsovårdsministeriet

Omsorgsminister
Susanna Huovinen

Överdirektör
Kirsi Varhila

Finlands Kommunförbund

Vice verkställande direktör
Tuula Haatainen

Direktör
Tarja Myllärinen

INNEHÅLL

Sammandrag	3
Tiivistelmä	4
Summary	5
Förord	6
Till läsaren	9
I PRINCIPER SOM STYR BARNSKYDDSARBETET.....	11
I. Klienternas människovärde och grundläggande rättigheter.....	12
II. Barnets bästa	14
III. Dialog	15
IV. Kvalitet i den yrkesutbildade personalens arbete	15
V. Ansvarsfulla beslut och verksamhetskultur.....	16
2 NYCKLARNAS TILL ETT EFFEKTFULLT BARNSKYDDSARBETE.....	18
I. Delaktighet i ett barnskyddsärende.....	18
II. Gemensamt servicesystem.....	22
III. Kompetenta yrkesutbildade personer	28
IV. Flerdimensionell bedömning.....	32
3 UPPFÖLJNING OCH BEDÖMNING AV HUR KVALITETS- REKOMMENDATIONEN TILLÄMPAS	36
KÄLLOR	40
BILAGA 1: Utvärderingsmall för de etiska principerna	42
BILAGA 2: Nurmijärvis verksamhetsmodell för tidigt öppet samarbete	45
BILAGA 3: Frågor som kan användas till att bedöma hur kvalitets- rekommendationens innehåll förverkligas på den egna arbetsplatsen / i det egna arbetet	46

TILL LÄSAREN

Kvalitetsrekommendationen för barnskyddet är i första hand avsedd som ett stöd för kommunernas arbete med att genomföra, bedöma och utveckla barnskyddstjänsterna. Barnskyddslagen utgör grunden för barnskyddsarbetet och enligt 11 § 1 mom. i lagen ska kommunen se till att barnskydd till sin innebörd och omfattning ordnas såsom behovet i kommunen förutsätter. Eftersom kommunerna har ansvaret för att ordna barnskyddet ska i synnerhet de som ansvarar för barnskyddsarbetet inom kommunerna fästa särskild uppmärksamhet vid barnskyddets kvalitet och använda kvalitetsrekommendationen som ett stöd för sitt ledarskap. Kvalitetsrekommendationen är även avsedd för barn, unga, föräldrar och deras närstående. Även andra aktörer inom barnskyddet kan dra nytta av kvalitetsrekommendationen i samband med planering och bedömning.

Utöver kvalitetsrekommendationen finns andra hjälpmedel för att säkerställa barnskyddets kvalitet och bedöma den egna verksamheten. Dessa är de riksomfattande tillsynsprogrammen som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har uppgjort tillsammans med regionförvaltningsverken (Kommunala barnskyddstjänster, Vård och uppfostran dygnet runt inom barnskyddet) samt Lastensuojelun käsikirja (handbok om barnskydd) som Institutet för hälsa och välfärd tillhandahåller. Lastensuojelun käsikirja är en webbtjänst som är öppen för alla. I den finns aktuell information om bland annat barnskyddslagen och tillämpningen av den. Den innehåller också information om specialfrågor i anslutning till barnskyddet.

Kvalitetsrekommendationen har beretts av följande personer, som omsorgsministern utsåg till en undergrupp under utredningsgruppen Fungerande barnskydd den 27 mars 2013:

- Marjo Lavikainen, konsultativ tjänsteman/SHM (ordförande)
- Aila Puustinen-Korhonen, sakkunnig/Kommunförbundet
- Hanna Heinonen, programdirektör/Centralförbundet för barnskydd
- Laura Yliruka, ledande forskningssocialarbetare/
Heikki Waris-institutet, Socca
- Mikko Oranen, utvecklingschef/Institutet för hälsa och välfärd
- Aila Paloniemi, ordförande/Perhehoitoliitto
- Laura Lindeberg, specialsakkunnig/Talentia
- Annika Juurikko, regeringssekreterare/SHM
- Kristiina Ruuskanen, inspektör/Valvira (sakkunnigsekreterare)
- Päivi Voutilainen, direktör/SHM (sakkunnig)

Arbetsgruppen har fortsatt det kvalitetsrekommendationsarbete som redan stod på en stabil grund och ser de saker som kvalitetsrekommendationen lyfter fram som nycklar till ett barnskyddsarbete som påverkar i vår tid och situation och som varje kommun kan ta i bruk. I enlighet med uppdraget har man varit tvungen att beakta att kvalitetsrekommendationerna ska utgöra en enhetlig helhet tillsammans med de åtgärdsrekommendationer som utredningsgruppen Fungerande barnskydd har utfärdat. I samband med rekommendationen lyfter man fram en del åskådliggörande exempel samt kompletterande information.

Under mandattiden mellan den 27 mars och den 14 juni 2013 sammanträdde arbetsgruppen för kvalitetsrekommendationen totalt sju gånger. Under den fortsatta beredningen har man utöver den ursprungliga arbetsgruppen också fått hjälp av sakkunniga inom olika områden. Bland andra Alpo Heikkinen/Talentia, barnombudsmannens byrå samt flera andra sakkunniga vid Institutet för hälsa och välfärd och social- och hälsovårdsministeriet har deltagit i beredningen. Arbetsgruppens förslag till kvalitetsrekommendation för barnskyddet har varit på remiss mellan den 20 juni och den 15 oktober 2013.

Före publicering har kvalitetsrekommendationen granskats utifrån inkomna utlåtanden. I tjänsten Dinasikt.fi, där alla intresserade fritt fick kommentera rekommendationen, lämnades 163 skriftliga utlåtanden och 144 kommentarer angående förslaget till kvalitetsrekommendation för barnskyddet. I tjänsten var det också möjligt att komma med egna förslag och rösta om hur viktiga de principer är som utsetts till att styra barnskyddsarbetet. Principerna i förslaget fick ett brett understöd i tjänsten (utlåtandena finns i en separat sammanställning).

I PRINCIPER SOM STYR BARNSKYDD SAR BETET

Alla mål för barnskyddsarbetet och för kvalitetsrekommendationerna genomsyras av etiska principer. Bland annat när barnskyddet utvecklas måste man kontrollera hur etiskt hållbara lösningarna är. Varje barnskyddsarbetare och arbetsenhet som arbetar med barnskydd bör fundera över de etiska principerna och bedöma vad de innebär för den egna arbetsuppgiften och för personalen. Då de centrala principerna som styr barnskyddsarbetet anammas och följs hjälper man klienten att söka och hitta de rätta tjänsterna i rätt tid.

Principerna för barnskyddet grundar sig på barnskyddslagen (4 §)

Inom barnskyddet skall tillvägagångssättet vara så finkänsligt som möjligt och i första hand innebära stödåtgärder inom öppenvården, om inte barnets bästa kräver annat. När barnets bästa kräver vård utom hemmet, skall sådan ordnas utan dröjsmål. Vård utom hemmet skall ordnas så att strävan efter att återförening familjen beaktas utifrån barnets bästa. Enligt lagen ska barnskyddet

1. främja barnets gynnsamma utveckling och välfärd
2. stödja föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran i fostran av och omsorg om barnet
3. sträva efter att förebygga barnets och familjens problem samt
4. tillräckligt tidigt ingripa i problem som observerats.

Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf/ Yrkesetiska nämnden har publicerat Etiska regler för yrkesmänniskor inom socialbranschen (Helsingfors 2005). Dessa regler utgör en bra yrkesetisk grund även för barnskyddsarbetet (http://www.talentia.fi/files/758/2502_Etik2006_1_.pdf).

I kvalitetsrekommendationen presenteras de principer som i stor utsträckning styr barnskyddsarbetet och som utgår från de etiska principerna för social- och hälsovården som har publicerats av Riksförbundet för social- och hälsovården ETENE (Den etiska grunden för social- och hälsovården, 2011). Under var och en av de fem allmänna principerna beskrivs de etiska principer som härrör från särdrag inom barnskydd-

det. De kompletterar principerna i barnskyddslagen. När man utvecklar och bedömer barnskyddsarbetet kan man också använda ETENEs publikation Barn- och ungdomsetik inom social- och hälsovården (ETENEs publikationer 42, 2014), som behandlar barn- och ungdomsetik med fokus på barns och ungdomars rätt att delta och bli hörda.

I. KLIENTERNAS MÄNNISKOVÄRDE OCH GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

Inom barnskyddet betonas särskilt en värdig behandling av klienterna och integritetsskyddet. I det dagliga barnskyddsarbetet innebär det exempelvis en likvärdig, icke-diskriminerande och respektfull behandling av klienterna. De rättigheter som garanteras barnet i Förenta Nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter och de skyldigheter som åläggs myndigheterna i de avtalslutande staterna ska beaktas på alla nivåer. Även FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (handikappkonventionen), som Finland har ratificerat, ska beaktas. I konventionen är artikel 7 om barn med funktionsnedsättning och artikel 23 om respekt för hem och familj de viktigaste punkterna med tanke på barnskyddet.

Konventionen om barnets rättigheter¹

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) är en konvention om mänskliga rättigheter för barn under 18 år. Genom att ratificera konventionen har Finland åtagit sig att följa konventionen i sin lagstiftning och i sitt agerande. Konventionen förpliktar såväl stater och kommuner som barnets föräldrar och andra vuxna.

FN:s kommitté för barnets rättigheter övervakar att barnkonventionen följs och att barnets rättigheter förverkligas. Staterna rapporterar om sina framsteg i fråga om att förverkliga barnets rättigheter till kommittén vart femte år. Konventionen omfattar totalt 54 artiklar. Enligt konventionen har barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare ansvaret för barnets uppfostran och utveckling och ska handla så att barnets bästa kommer i främsta rummet. Staten ska stöda dem i deras uppgift.

¹ Konventionen om barnets rättigheter; Handbok om barnkonventionen (<http://unicefbutiken.se/wp-content/uploads/handbok-om-barnkonventionen.pdf>)

Konventionens allmänna principer är:

1. Alla barn är jämlika
2. Barnet har rätt till ett gott liv
3. Föräldrar ska ta reda på vad barn tänker om saker och ting och ge barnet möjlighet att påverka sin egen vardag
4. Barnets bästa prioriteras vid allt beslutsfattande

Barnombudsmannen främjar barnets rättigheter

Barnombudsmannen är en självständig statlig myndighet som inrättats genom en lag som riksdagen stiftat (lag om barnombudsmannen, 1221/2004). En viktig uppgift för barnombudsmannen är att främja FN:s konvention om barnets rättigheter. Till barnombudsmannens uppgifter hör också bland annat att följa hur barnens och de ungas välfärd och rättigheter omsätts i praktiken, påverka beslutsfattare ur ett barnperspektiv, upprätthålla kontakter med barn och unga och förmedla deras synpunkter till beslutsfattarna samt förmedla information om barnfrågor till människor som arbetar med barn, till myndigheter och till allmänheten.

Ytterligare uppgifter: www.lapsiasia.fi. På webbplatsen finns flera publikationer och broschyrer, såsom:

Känner du till barnens mänskliga rättigheter? Broschyr. Barnombudsmannens byrås publikationer 2013:11: <http://www.lapsiasia.fi/julkaisut/julkaisu/-/view/1867254>

Förverkligas dina rättigheter? Information om mänskliga rättigheter för barn och unga – Barnombudsmannens byrås publikationer 2013:8: <http://www.lapsiasia.fi/julkaisut/julkaisu/-/view/1862229>

Toteutuuko lapsen oikeus pisyviin kasvuolosuhteisiin? (Förverkligas barnets rätt till permanenta uppväxtförhållanden?) Barnombudsmannens byrås publikationer 2010:3 (på finska): <http://www.lapsiasia.fi/julkaisut/julkaisu/-/view/1565156>

Suojele unelmia, vaali toivoa (Skydda drömmarna, värna om hoppet) – Barnombudsmannens byrås publikationer 2012:6 (på finska): <http://www.lapsiasia.fi/julkaisut/julkaisu/-/view/1827616>

II. BARNETS BÄSTA

Vid bedömningen av behovet av barnskydd och vid genomförandet av barnskydd ska barnets bästa beaktas i första hand (barnskyddslagen 4 §). Vid bedömningen av barnets bästa ska uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet:

1. en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer,
2. möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå,
3. en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål,
4. en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet,
5. utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet,
6. möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt
7. hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

Utöver kriterierna som ingår i barnskyddslagen kan förverkligandet av barnets bästa också granskas med tanke på rättvisa, öppenhet, tillförlitlighet och trygghet.

Rättvisa

Krav på god förvaltning, såsom utredande av alternativ, framläggande av grunder och respektfull behandling av klienterna betonas i varje skede av klientarbetet. Inom barnskyddet förverkligas rättvisan endast när lösningar och beslut som berör ett barn grundar sig på barnets bästa. När barnets bästa konkretiseras blir det också lättare för barnet att förstå grunderna för besluten.

I kvalitetsrekommendationerna för barnskyddet innebär rättvisa att alla de rättigheter som garanteras i barnkonventionen förverkligas så fullständigt som möjligt. Rätten till icke-diskriminering är central med tanke på rättvisan, eftersom den tryggar jämlika förutsättningar för alla barn oberoende av bakgrund. Ett barn ska garanteras det skydd och den andel av samhällets medel som barnet behöver, men framför allt rätten att vara delaktig i frågor som rör barnet självt.

Öppenhet och tillförlitlighet

Barnkonventionen betonar respekt för föräldrarnas/vårdnadshavarnas fostringsansvar. Detta förutsätter också inom barnskyddet öppen och tillförlitlig information om utvecklingen motsvarande barnets ålder samt om vilka stöd och tjänster som eventuellt kan vara tillgängliga för barn och familjer som behöver dem.

Inom barnskyddet kan man inte alltid fatta beslut som uppfyller barnets och föräldrarnas/vårdnadshavarnas önskemål. Därför ska barnskyddets verksamhet alltid vara förutsägbar och motiverad, liksom också barnskyddets beslut. En öppen och tillförlitlig verksamhet förverkligas endast när man systematiskt följer principen om minsta ingripande åtgärd.

Trygghet

Inom barnskyddet tänker man på tryggheten såväl i de yttre omständigheterna som i de mänskliga kontakterna och i kommunikationen. Det viktigaste är att i varje situation beakta och främja barnets trygghetskänsla. Tryggheten ska betraktas även ur familjens och barnskyddsarbetarens synvinkel.

Barnkonventionen betonar beaktandet av trygghetsaspekterna i synnerhet med tanke på barn i svagare ställning och som lever i sårbara förhållanden. Inom barnskyddet ska alltså de som ansvarar för skydd och omsorg om barnen vara särskilt uppmärksamma på att garantera tryggheten för barn på barnskyddsinställning och i vård utom hemmet. Ett barn ska ha rätt att uttrycka sin åsikt, rätt att bekänna sig till en viss religion och rätt att följa sina kulturella seder och bruk utan rädsla för att bli stämplad eller utsättas för diskriminering. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

III. DIALOG

En god dialog bygger på omtanke om klienten. Respekt, medmänsklighet och empati är viktiga ledstjärnor för ett gott bemötande av klienterna. Både klienten och barnskyddsarbetaren bidrar till en god dialog och växelverkan. Som yrkesperson inom barnskyddet behöver man en särskild styrka och kompetens för dialog och konstruktiv hantering av konfliktsituationer med klienter – såväl barn som vuxna.

IV. KVALITET I DEN YRKESUTBILDADE PERSONALENS ARBETE

De som arbetar inom tjänsterna för barn och unga ska vara medvetna både om det ansvar de har i sitt arbete för barnens fostran och om sin skyldig-

het att vara ett stöd för föräldrarna. En barnskyddsarbetare ska också i ett bredare avseende ta till sig ansvaret i arbetet, gentemot barnet, den unga, familjen, den egna organisationen och samhället. Ledningen ska vara medveten om sitt ansvar att skapa förutsättningar för god kvalitet i arbetet och ansvaret att vara ett stöd för barnskyddsarbetaren.

V. ANSVARFULLA BESLUT OCH VERKSAMHETSKULTUR

Fokus på barnet och familjen

Personer som arbetar med barn och familjer ska ha ett klart definierat ansvar för att klientarbetet inte ska stanna vid enskilda åtgärder och bli en enskild barnskyddsarbetares ansvar. Ett ansvarsfullt beslutsfattande har en avsevärd inverkan på barnskyddets kvalitet. Beslutsprocesserna, utvecklingsarbetet och tjänsterna ska grunda sig på barnens, de ungas och familjernas behov. Även konsekvenserna av de avgöranden som fattas ska beskrivas och bedömas ur barnens, de ungas och familjernas synvinkel. Till arbetet hör att informera barn, unga och föräldrar på ett sätt som de förstår samt att samla in erfarenheter och respons av dem som ett stöd för utvecklingsarbetet.

Proportionalitetsprincipen

De åtgärder som myndigheterna vidtar ska stå i rätt proportion till syftet med att hjälpa klienten. Principen är att myndigheterna ska vidta åtgärder på lägsta möjliga nivå för att åstadkomma det resultat som behövs (principen om minsta ingripande åtgärd). Detta är särskilt viktigt när det handlar om oönskade ingripanden i familjers integritetsskydd i syfte att förverkliga tillräckliga barnskyddsåtgärder.

I bilaga 1 finns en utvärderingsmall i tabellform som är avsedd att hjälpa gå igenom de etiska principerna med enskilda barnskyddsarbetare/arbetsenheter. Med hjälp av mallen kan man också kontrollera om de etiska principerna har beaktats när tjänster och verksamhetsmetoder utvecklas och förändras. Handboken om barnskydd som Institutet för hälsa och välfärd tillhandahåller kommer också att innehålla ett verktyg för kvalitetsbedömning som kan användas till att bedöma arbetets kvalitet tillsammans med ett barn, utvärdera kvaliteten på personalens arbete samt bedöma kommunens arbete som stöd till kvaliteten.

Elektronisk välfärdsberättelse

Välfärdsberättelsen är en viktig del av kommunens strategiska planering, genomförande och utvärdering av verksamheten och ekonomin. Den elektroniska välfärdsberättelsen är ett verktyg som med hjälp av välfärdsinformation stöder kommunernas ledning och beslutsfattande enligt årsklockan för kommunens verksamhet. Verktøget finns på www.hyvinvointikertomus.fi. Verktøget kan användas i beredningen av den omfattande berättelsen för fullmäktigeperioden och för den årliga välfärdsberättelsen. Användningen av verktøget grundar sig på planering, genomförande och utvärdering av tväradministrativ och tvärfunktionell karaktär. Med hjälp av verktøget får man färdig kommunspecifik komparativ information om kommuninvånarnas välbefinnande och tjänster enligt befolkningsgrupp samt information om kommunens livskraft, ekonomi och uppbyggnad. Kommunen kan också lägga till annan information i verktøget. I verktøget ingår en metod för förhandsbedömning av konsekvenser som stöd till beslut. Verktøget kan användas av kommunerna för att på förhand bedöma konsekvenserna av kommande beslutsförslag och jämföra olika beslutsförslag för att fatta bästa möjliga beslut. Kommunernas godkända välfärdsberättelser och förhandsbedömningar av konsekvenser finns tillgängliga för alla på verktøgets webbplats.

Den elektroniska välfärdsberättelsen och förhandsbedömningen av konsekvenser används i första hand av Finlands kommuner och samkommuner. Även andra offentliga aktörer och privata tjänsteleverantörer kan ha nytta av den elektroniska välfärdsberättelsen. Mer än 75 procent av kommunerna (nästan 260 kommuner) har redan användarnamn till det elektroniska verktøget och det används aktivt av minst 124 kommuner. Den elektroniska välfärdsberättelsen har utvecklats med stöd av social- och hälsovårdsministeriets nationella utvecklingsprogram för social- och hälsovården (Kaste) och överförs till Kommunförbundet under 2014.

Ytterligare information om den elektroniska välfärdsberättelsen:
<http://www.hyvinvointikertomus.fi>

2 NYCKLARNA TILL ETT EFFEKTFULLT BARNSKYDDSBARBETE

I. DELAKTIGHET I ETT BARNSKYDDSÄRENDE

En av nycklarna till att utveckla effektiva barnskyddstjänster är att stärka barnens, de ungas och föräldrarnas delaktighet. För att vara delaktiga måste de olika parterna i ett barnskyddsärende kunna uppleva och lita på att de blir hörda och får föra fram sina egna åsikter i ärendet som behandlas. Tillräcklig information och samarbete i rätt tid är viktigt, särskilt med hälso- och sjukvården, småbarnsfostran och skolan samt med familjen.

Barnskyddslagens (417/2007) 4 kap. handlar om barnets delaktighet. Enligt 20 § ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå då barnskydd genomförs. I 24 § i barnskyddslagen åläggs den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter att övervaka att barnets bästa tillgodoses, hjälpa barnet eller den unga personen att föra sin talan samt vid behov anvisa barnet eller den unga personen rättshjälp eller se till att ansökan om en intressebevakare görs enligt 22 § i lagen. Av den ändring av 29 § i barnskyddslagen som trädde i kraft den 1 januari 2014 framgår tydligare än tidigare att den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter eller en annan barnskyddsarbetare ska träffa barnet personligen tillräckligt ofta.

För barn/unga är det väsentligt att information ges på ett sätt som de förstår, att de blir hörda och att deras åsikter beaktas i enlighet med barnets bästa. Barnet/den unga har möjlighet att påverka arbetet som görs med honom eller henne: tid, plats och sätt att behandla de ärenden som berör barnets/den ungas liv. Ur barnets, den ungas och föräldrarnas perspektiv är det viktigt att veta vem man kan kontakta, till exempel vem som ansvarar för ens angelägenheter, vem den egna socialarbetaren är och hur han eller hon kan nås. Lika viktigt är det att den barnskyddsarbetare som sköter ärendet har tid att träffa klienten och att barnskyddsarbetaren inte hela tiden byts ut.

En barnskyddsarbetare ska ha grundläggande kompetens att arbeta på ett sätt som är förenligt med barnets/den ungas ålder samt att arbeta i dialog med barnet/den unga/familjen. Ledningen ska för sin del ha tillgång till sådana ledarskapsstrukturer och sådan ledningspraxis som behövs för ett barncentrerat arbete.

I tjänsterna för vård utom hemmet är det viktigt att beakta fosterföräldrarnas åsikt i fråga om barnets behov av stödåtgärder. Familjevårdslagen definierar familjevården och lägger grunden bland annat till kravet att man noggrant måste gå igenom vilka stödåtgärder familjen behöver också när det gäller en fosterfamilj. I tillsynen över vården utom hemmet är det viktigt att beakta klientens delaktighet.

Genom att involvera barn och föräldrar i utvecklingen av tjänsterna kan barnskyddsarbetarna och ledningen som ansvarar för tjänsterna förstå barnskyddsarbetets verklighet bättre ur klienternas perspektiv. Kvalitetsrekommendationen utgår från att kommunerna gör upp en plan för att stärka barnens, de ungas och föräldrarnas delaktighet samt förbättra barnskyddstjänsterna. Planen ska innehålla konkreta åtgärder för hur man kan främja barnens, de ungas och föräldrarnas delaktighet samt utnyttja deras erfarenheter som en del av det dagliga barnskyddsarbetet och den mer omfattande utvecklingen av barnskyddet. Barnens, de ungas och familjernas delaktighet i utvecklingen av tjänster kan förverkligas bland annat med hjälp av expertgrupper, diskussionsmöten och utbildningar. Exempelvis Vanda stad har gjort upp ett åtgärdsprogram för delaktighet för barn och unga i Vanda (http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/93506_Lasten_ja_nuorten_vantaa_toimintaohjelma_netti.pdf) (på finska), där man redogör för olika möjligheter att delta och påverka samt beskriver de viktigaste åtgärderna för att öka delaktigheten under programperioden.

Institutet för hälsa och välfärd har också tagit fram ett verktyg och en handbok för bedömning av effekterna av kommunala beslut för barnen (<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085157>) (på finska). Verktuget kan användas bland annat när man överväger vilka förändringar som kommunsammanslagningar, servicebudgeter eller olika strategier medför för barn och unga. Verktuget innehåller delar för olika förvaltningsområden och viktiga frågor med anknytning till barn och unga. Det kan användas exempelvis för att jämföra olika beslutsalternativ.

Exempel: Samforskningsgrupper som utvecklar barnskyddet vid Helsingfors stad: Nuoret kehittäjäät, Idän nuoret kehittäjäät och Maunulan nuoret.

NIVÅ 1:

Barn och unga som är klienter hos barnskyddet har möjlighet att som en stödåtgärd inom öppenvården delta i en grupp av erfarenhetsexperten som sammanträder regelbundet för att utveckla barnskyddet, inom sitt eget område och tillsammans med barnskyddsarbetare från sitt eget område. Gruppen använder funktionella metoder för att samla ihop och behandla erfarenheter som ett stöd för utvecklingen av barnskyddet.

NIVÅ 2:

Lokala erfarenhetsexperten deltar i utvecklingsdagar och -evenemang för barnskyddet och/eller andra tjänster inom sitt område för att föra

vidare den information som har producerats i gruppen. På motsvarande sätt kan erfarenhetsexperterna överföra information från mer omfattande utvecklingsevenemang till sin egen grupp och fortsätta att bearbeta informationen i gruppen.

NIVÅ 3:

Tillsammans med barnskyddsarbetare träffar erfarenhetsexperterna regelbundet (t.ex. två gånger om året) hela den kommunala barnskyddsledningen vid ett gemensamt evenemang med fokus på att sprida information och främja gemensam utveckling.

NIVÅ 4:

Erfarenhetsexperterna och barnskyddsarbetarna lämnar vid behov tillsammans den information som har producerats till andra sakkunniga, tillsynsmyndigheter och politiska beslutsfattare inom kommunerna och på riksnivå.

Ytterligare information om verksamheten med erfarenhetsexperter i Helsingfors:

<https://www.innokyla.fi/web/verstas386879> (Helsingfors) (på finska)

Delaktighet är både inställning och känsla

– exempel på unga som erfarenhetsexperter i Pesäpuu ry

Till grund för arbetet som erfarenhetsexpert ligger ett öppet samarbete, där klienterna – såväl barn och unga som föräldrar – får tillfälle att likvärdigt delta i utvecklingen av tjänsterna. Klienten tillför samarbetet erfarenhetsbaserad information, överlevnadskunskap och förmåga att klara sig i de miljöer som man granskar tillsammans. Ofta kommer också erfarenhetsexpertens känslor fram i ärendet, så att granskningen får en djupare dimension. Som ett resultat av denna dialog sammanförs erfarenhetsbaserad och teoretisk kunskap.

Pesäpuu ry har tagit unga personer placerade i vård utom hemmet med i utvecklingsarbetet. Man ansåg att de inte kan stängas ute ur välfärdsdiskussionen. På så sätt uppkom teamet Selviytyjät, som har som mål att tillsammans med barnskyddsarbetarna överväga vad man borde förbättra inom barnskyddet, vad man borde förebygga och i vilka situationer unga personer behöver hjälp och stöd.

Barnskyddsarbetarna har nytta av att höra de ungas egen historia med deras egna ord. På så sätt klarnar också de betydelser och behov som döljer sig bakom orden. Vissa saker kan betyda olika saker för erfarenhetsexperterna och för barnskyddsarbetarna, och då skapar diskussionen tillfälle att nå samförstånd.

Pesäpuu ry:s team Selviytyjät har fördelat sin verksamhet med erfarenhetsexperter på tre plan:

1) Det individuella planet, i grupp

Barnet/den unga får erfarenhet av delaktighet och likvärdighet i grupp, t.ex. i evenemangen Nuorten foorumi. Verksamheten är i bästa fall en stärkande erfarenhet som hjälper den unga att förstå och dela med sig av sina levnadshändelser, sin situation och sina känslor och tankar. Ett enda möte eller en konversation kan ge den styrka som behövs för att klara många svåra situationer. De idéer som de unga kommer med kan föras vidare, men det är inget självändamål för kamratstödsgrupperna eller Nuorten foorumi.

2) Organisationsplanet

Barnens/de ungas tankar, erfarenheter och idéer samlas på ett strukturerat och etiskt sätt, samt med respekt. På organisationsplanet används de ungas sakkunskap exempelvis för att utveckla nätnätverk och lokala tjänster.

3) Samhällsplanet

På samhällsplanet används de ungas sakkunskap i arbetet för att påverka barnskyddet på riksnivå.

För att ta med barn och unga i arbetet krävs att de vuxna tar ansvar och har den beredskap och de färdigheter som behövs. Verksamheten med erfarenhetsexperter ska vara ett etiskt hållbart utvecklingsarbete. Med ett öppet samarbete gör man barnskyddet och tjänsterna för barnfamiljer bättre och mer genomskådliga.

Ytterligare information om förverkligande, möjligheter och iakttagelser med anknytning till delaktighet:

Handboken Vi tror på dig – Tro du med (sv, fi, en) & handbok för de vuxna: http://www.lskl.fi/files/1692/Vi_tror_pa_dig_tro_du_med.pdf

SALTO Youth Resource Center: We Are All Europeans <https://www.salto-youth.net/rc/cultural-diversity/publications/wearealleuropeans/>

REKOMMENDATIONER

- Man ska handla så att möjligheten till en kontinuerlig och tillitsfull dialog uppstår mellan barnskyddsarbetaren och barnskyddsklienten dvs. barnet/den unga personen, samt med andra inblandade parter. (B, L²)
- Ledningen ska vara ett stöd för barnskyddsarbetarna så att dessa kan arbeta med barnet och de mänskliga relationerna i fokus, genom att ansvara för bland annat resurstilldelning, prioriteringar och kompetensutveckling. Ledningen ska också se till att förtroendet mellan klienten och barnskyddsarbetaren inte bryts i onödan, till exempel i samband med organisationsförändringar. (L)
- Närstående nätverkets medlemmar och deras möjlighet att ge socialt stöd ska definieras individuellt enligt barnets/den ungas och familjens behov och önskemål. (B)
- Barnskyddsarbetaren, familjen och de övriga myndigheter som behövs i ärendet ska förhandla tillsammans om dessa övriga myndigheters möjligheter att
  - stödja tillgodoseendet av barnets bästa och
  - hjälpa föräldrarna i deras fostringsansvar. (B)
- Den socialarbetare som har hand om barnskyddet ska se till att fosterföräldrarna är delaktiga i barnets situation i alla skeden av vården utom hemmet. (B)
- Ledningen ska se till att barnen, de unga och familjerna involveras i utvecklingen av tjänsterna. När man inom kommunen gör upp en plan för att stärka barnens, de ungas och föräldrarnas delaktighet samt förbättra barnskyddstjänsterna får frågan bättre synlighet också bland klienterna. (L)

II. GEMENSAMT SERVICESYSTEM

Målet för barnskyddet är att barnet/den unga personen ska få hjälp och att barnets/den ungas nöd upptäcks oberoende av var barnet/den unga bor el-

² I rekommendationen hänvisas inom parentes till den aktör som rekommendationen gäller. B = Barnskyddsarbetaren, L = Ledningen

ler vilka tjänster han eller hon använder. Förutom barnet/den unga ska även föräldrarna och barnskyddsarbetaren kunna lita på servicesystemet och på de arbetsmetoder som används i det.

Myndighetssamarbete och multiprofessionalism behövs för att barnet/den unga som är klient hos barnskyddet ska få rätt hjälp i rätt tid. Ledare inom olika verksamhetsområden och politiska beslutsfattare ska säkerställa att tjänsterna och organisationerna är strukturerade på ett sätt som är ett stöd för expert-samarbetet i ärenden som gäller barn och unga (bl.a. användning av arbetstid, beslut). I första hand ska hjälp ges i barnets/den ungas naturliga livsmiljö och genom tjänster avsedda för alla barn/unga. Ur barnens, de ungas och föräldrarnas synvinkel får det inte förekomma situationer där kommunen eller sjukvårdsdistriktet kräver att barnet är klient hos barnskyddet för att få använda en tjänst, trots att det skulle vara möjligt att ordna tjänsten som en mer omfattande service till stöd för familjer (till exempel barn- och ungdomspsykiatri samt familjearbete eller hemservice med låg tröskel med stöd av socialvårdslagen).

Exempelvis barnskyddet i Nurmijärvi belönades våren 2014 för sitt mångprofessionella och mångsektoriella samarbete. Nurmijärvi kommun har aktivt utvecklat det sociala arbetet, barnskyddet och välfärdstjänsterna för barn som en del av hela kommunens servicekultur. Kommunen har gjort en omfattande insats för att utbilda personalen i tidigt öppet samarbete och dialog. Genom verksamhetsmodellen har man lyckats skapa en ny samarbetskultur inom barnskyddsverksamheten och i fråga om förebyggande åtgärder och tidigt stöd. Modellen beskrivs i diagrammet i bilaga 2. (http://lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/tiedotteet/nurmijarven_varhaisvaiheen_lastensuojelupalvelut_palkittiin_vuoden_parihaina.3273.news. Pressmeddelande på finska)

Kommunerna bör informera aktivt om barnskydds- och familjetjänsterna inom sitt område, eftersom ett fungerande servicesystem och vetskapen om att tjänsterna finns skapar trygghet och tillit även när tjänsterna (ännu) inte behövs. Lokal kontaktinformation gör det lättare att snabbt hitta rätt tjänst. Informationen hjälper också att sätta in tjänsterna i rätt tid. Varje område har sitt eget specifika urval av tjänster, eftersom en del av tjänsteleverantörerna är lokala aktörer och tjänsterna organiseras på olika sätt. Därför kan informationen om servicesystemet inte skötas enbart på riksnivå. I den lokala informationen om tjänsterna kan man använda exempelvis handboken om barnskydd och uppgifterna om tjänster för barn, unga och familjer i webbtjänsten Kasvun kumppanit. Tjänsten Kasvun kumppanit upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd (http://www.thl.fi/sv_SE/web/kasvunkumppanit-sv). Det är viktigt att klienten också får information om socialombudsmannen och om möjligheterna att få oberoende råd och information.

En socialarbetare inom barnskyddet får inte uppleva att han eller hon lämnas ensam att sköta om ett klientärende. Socialarbetaren inom barnskyddet ansvarar för den individ- och familjespecifika klientprocessen inom

barnskyddet och utnyttjar andra yrkesutbildade personers kunskaper när det är nödvändigt för att finna och förverkliga det som är bäst för barnet eller för den unga som får eftervård. Det stöd som erbjuds ska grunda sig på barnets, den ungas och familjens individuella behov.

Multiprofessionell expertgrupp

En multiprofessionell expertgrupp är en grupp som kommunen eller flera kommuner tillsammans har tillsatt och som består av representanter för social- och hälsovården, experter i fråga om barns uppväxt och utveckling och andra experter som behövs i barnskyddsarbetet. Syftet med gruppen är att se till att den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter har tillgång till sakkunskap om barns uppväxt och utveckling, hälsovård, juridisk expertis samt annan expertis som behövs i barnskyddsarbetet (barnskyddslagen 14 §).

Expertgruppen ska ha sådana resurser att gruppens expertis kan användas under alla skeden i barnskyddsprocessen, från förebyggande barnskydd till eftervård. Gruppens sammansättning ska kunna förstärkas på ett flexibelt sätt när ett barnskyddsärende är förknippat med särskilda faktorer, såsom när ett barn eller en förälder har ett handikapp, en allvarlig eller kronisk sjukdom, eller med faktorer med anknytning till klientens kulturella bakgrund. Särskilt på grund av att föräldrarna ofta har missbruksproblem och problem med den mentala hälsan behövs sakkunskap inom dessa branscher i expertgruppen.

Rekommendation för en multiprofessionell expertgrupps verksamhet (på finska): <http://www.sosiaaliportti.fi/Page/a145351a-345d-457e-ace0-7c48bfb8a4e2.aspx>

Även när ett barn/en ung person och hans eller hennes familj är klienter inom barnskyddet ska alla samarbetsinstanser genom tjänsterna på sitt verksamhetsområde se till att barnet/den unga/föräldrarna får den hjälp de behöver. I tjänster avsedda för vuxna (till exempel socialt arbete för vuxna, missbrukar- och mentalvårdstjänster) ska barnskyddsarbetarna utreda om klienternas barn behöver stöd och beakta detta behov samt behovet av samarbete med barnskyddet. I det sociala arbetet för vuxna är det viktigt att föräldrarna får stöd till delaktighet i arbetslivet och rehabilitering, eftersom barnets bästa tillgodoses om föräldrarna mår bra.

Klientplanerna används som verktyg när man kommer överens om arbetet med en familj. Att göra upp flera klientplaner samtidigt (till exempel planer

för barnskyddet, vuxensocialarbetet och missbrukarvården) är ansträngande för både barnskyddsarbetarna och klienten. Det kan också leda till att det uppstår syften som strider mot varandra. Därför ska klientplanerna i första hand göras upp gemensamt tillsammans med andra myndigheter.

Exempel på kommunernas uppfattningar om servicesystemet³

I kommunenkäten om barnskyddet, som Kommunförbundet genomförde 2012:

- Ansåg 68 procent av alla kommuner som svarade på enkäten att servicesystemet hade en positiv inverkan på barnskyddet. För att få andra tjänster krävdes eventuellt att den som sökte tjänsten var klient inom barnskyddet.

- Endast 12 procent av alla kommuner som svarade på enkäten ansåg att man inom missbrukar- och mentalvårdstjänsterna för vuxna på ett heltäckande sätt utreder behovet av stödåtgärder för barn i klientens vård.

- Av de svarande understödde 99 procent åsikten att det är nödvändigt att utvidga och stärka de åtgärder som stöder barn och familjer i belastande livssituationer utan kontakt med barnskyddet i fall situationen inte kräver barnskyddsåtgärder.

Enligt den utredning som Kommunförbundet har gjort om hemservice och stödtjänster gjordes mindre än en procent av hemservicebesöken 2011 hos barnfamiljer.

Olika insatser görs på riksnivå för att skingra ovissheten i fråga om utbytet av information och sekretessen mellan barnskyddsarbetarna och de aktörer som är anmälningsskyldiga; bland annat utger Institutet för hälsa och välfärd en elektronisk handbok som det arbetar med att sammanställa 2013–2015, samt en modulutbildning som grundar sig på handbokens innehåll. Även lokalt ska ledningen säkerställa att myndighetssamarbetet är tillräckligt omfattande. Barnskyddet kan meddela den instans som har gjort en barnskyddsanmälan att anmälan har mottagits och lämna namn och kontaktinformation för den byrå eller den barnskyddsarbetare som sköter ärendet. Genom att lämna kontaktinformation underlättar man myndighetssamarbetet i situationer där man i ett senare skede blir tvungen att ta upp ärendet på nytt. Samarbetet får en stadig grund när man dessutom ser till att den

³ <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lastensuojelu/lastensuojelun-kuntakysely/Sivut/default.aspx> (på finska)
<http://www.kommunerna.net/sv/databanker/nyheter/2013/Sidor/en-procent-av-kommunala-hemservicens-besok-hos-barnfamiljer.aspx>

barnskyddsarbetare som har gjort barnskyddsanmälan och andra myndigheter i nödvändig omfattning är med om att utreda barnets ärende och erbjuda stöd. Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter har till uppgift att samordna myndighetssamarbetet kring barnskyddsärendet. I denna roll ska den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter se till att myndigheterna känner till syftet med och målen för samarbetet i de specifika situationer som rör barnet.

När servicesystemet utvecklas är det viktigt att komma ihåg att målet att främja barnets välbefinnande kräver att man kan identifiera bekymmer och svårigheter samt hitta styrkor och resurser på ett sätt som tar hänsyn till barnet. Ett förhållningssätt med barnet i fokus svetsar samman de olika barnskyddarbetarna, föräldrarna och barnet i samarbetet och säkerställer att arbetet koncentreras till sådant som främjar barnets välbefinnande. Att spjälka upp klientprocessen i flera delar är inte alltid bra för klienten. Det försvårar också samarbetspartnerns arbete. Klientrespons ska samlas in och utnyttjas systematiskt så att den kanaliseras klienternas erfarenheter av servicesystemet till de instanser som fattar besluten och så att den förbättrar systemets effektivitet.

Exempel: Kehrä II

ABC-modellen för ett möte mellan många instanser går ut på samarbete mellan familj, barnskydd och andra samarbetspartner. I samarbetet går man in för gemensamma principer och arbetsmodeller med barnet i centrum. Man följer tillvägagångssätt som skapar och främjar klientdelaktighet och som lyfter fram den information och kunskap som de delaktiga parterna har. Målet är att öka barnets upplevelse av grundtrygghet och stärka klientens delaktighet i samarbetsprocessen. Modellen för ett möte mellan många instanser kan användas i barnskyddsarbetet eller i det förebyggande barnskyddet (t.ex. skolkuratorer).

I samarbetet mellan många instanser utreds barnets och föräldrarnas erfarenhetskunskap, en värdefull utgångspunkt när man kopplar in socialtjänster i barnets och familjens vardag/liv. I mötet mellan många instanser överförs inte klienter från basservicen till barnskyddet, utan barnskyddet tas med som en partner för familjen och basservicen.

Ytterligare information:

<http://www.socca.fi/index.phtml?s=864> (på finska)

<https://www.innokyla.fi/web/malli176141> (på finska)

REKOMMENDATIONER

- Barnskyddet ska meddela den myndighet som har gjort en barnskyddsanmälan att anmälan har mottagits samt lämna namn och kontaktinformation för den byrå eller den barnskyddsarbetare som sköter ärendet. (B, L⁴)
- Den barnskyddsarbetare som har gjort barnskyddsanmälan ska vara med om att utreda barnets ärende och erbjuda stöd i nödvändig omfattning. Övriga myndigheter ska delta i den inledande utredningen när det behövs och är till nytta. (B)
- Den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter ska samordna myndighetssamarbetet kopplat till barnskyddsärendet och se till att myndigheterna känner till syftet med och målen för samarbetet i individuella situationer som rör barnet. (B)
- När man meddelar barnet och vårdnadshavaren om att barnskyddsarbetet har inletts ska man samtidigt tala om vad barnskyddsarbetet innebär i praktiken och ge exempelvis ett infopaketer om barnskyddet i form av en tryckt handbok till klienterna och upplysa dem om servicen på kommunens webbplats. Klienten ska också få information om socialombudsmannens tjänster och klientens rättsskydd. (B, L)
- Under det första mötet – och vid behov även under framtida möten – ska man gå igenom principerna för barnskyddsarbetet tillsammans med klienterna (inklusive möjligheten till öppen dokumentation). (B)
- Det stöd som klienten får ska vara skräddarsytt för klientens behov och intensivt när så behövs. (B, L)
- Arbetssätten ska vara mångsidiga. Hembesök – vid behov oanmälda – hör till barnskyddsarbetet. De är en viktig del av utredningen av förhållandena i barnets hem. (B, L)
- Den multiprofessionella expertgruppen stöder barnskyddsarbetet i dess olika processer och är en resurs som socialarbetaren inom barnskyddet genuint har tillgång till. Gruppens verksamhet omfattar att 1) socialarbetaren inom barnskyddet är föredragande i gruppen, 2) expertgrup-

⁴ I rekommendationen hänvisas inom parentes till den aktör som rekommendationen gäller B = Barnskyddsarbetaren, L = Ledningen

pen inte utövar den beslutanderätt som hör till den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter, 3) medlemmarna kartlägger den egna stödgruppens möjligheter att ge barnet stöd och 4) expertgruppens roll och uppgift är tydligt definierade (lokalt preciseras exempelvis gruppens sammansättning och de olika experternas roll). (L)

- Klientrespons om tjänsterna ska samlas in systematiskt. (L)

III. KOMPETENTA YRKESUTBILDADE PERSONER

Barnskyddet kräver en särskild kompetens av personalen. Personalen och ledningen måste engagera sig långsiktigt i att utveckla den kompetens som behövs i barnskyddsarbetet. Som stöd för det krävande arbetet behövs:

- en stark grundläggande utbildning, specialutbildning och fortbildning,
- kunskaper inom arbetets olika delområden,
- handledning,
- ombesörjande av utvecklingen av barnskyddet och
- användning av expertgrupper.

Barnskyddets personalresurser i relation till antalet klienter är allmänt taget otillräckliga. Enligt den förfrågan om arbetskraft som Kommunarbetsgivarna gjorde 2012 fanns i kommunerna ett arbetskraftsunderskott om 11 procent när det gällde socialarbetarna inom barnskyddet. Underskottet när det gällde socialhandledarna inom barnskyddet var 2,5 procent och för närvårdarnas del 7,8 procent.

Enligt Kommunförbundets kommunenkät om barnskyddet från 2012 var situationen i var fjärde kommun som svarade på enkäten att tillräckligt många kompetenta socialarbetare var tillgängliga. Tillräckligt många socialhandledare fanns det i var tredje kommun och det sociala arbetet hade tillgång till tillräcklig juridisk expertis i 12 procent av kommunerna. Enligt Statistikcentralens lönestatistik för kommunsektorn ökade antalet ledande socialarbetare, socialarbetare och socialhandledare som avlönades av kommunerna med totalt 1 744 personer mellan 2004 och 2012. År 2012 avlönades totalt 5 924 personer med dessa arbetsbeteckningar av kommunerna.

Barnskyddsarbetet organiseras på olika sätt i olika regioner. Utredningsgruppen Fungerande barnskydd har föreslagit att pilotprojekt som undersöker effekten av de olika sätten att organisera barnskyddet, av arbetspraxisen och av kvalitetskraven på arbetsbelastningen inom barnskyddet genomförs i försökskommuner. Utifrån detta bedöms förutsättningarna och grunderna för en nationell definition av personaldimensioneringarna. Förslaget hör ihop med struk-

turreformen inom social- och hälsovården. Utvecklingen av servicesystemet eftersträvar bland annat att utforma tjänsterna som ett paket, där barn, unga och familjer i så stor utsträckning som möjligt får stöd i barnens/de ungas egna uppväxt- och utvecklingsmiljöer, såsom inom småbarnsfostran och i skolan.

Personalresurserna inom barnskyddet ska möjliggöra dialog, växelverkan och delaktighet. Kommunerna ska vara uppmärksamma på personalstrukturen och på att det finns tillräckligt med tid för klientmöten och dokumentation av ett klientärende. Genom att se över socialsektorns uppgiftsstruktur på riksnivå kan man ta fram riktlinjer som stöder en reform av personalstrukturen (uppdatering av rekommendationen för uppgiftsstrukturer från 2008).

Uppgiftsstruktur⁵

I Kommunförbundets kommunenkät om barnskyddet från 2012 betonade kommunerna kraftigt frågan om uppgiftsfördelningen mellan den sociala vägledningen och socialt arbete som ett sätt att utveckla barnskyddets kvalitet och effektivitet samt minska belastningen på socialarbetet. Hela 84 procent av kommunerna som svarade på enkäten ansåg att man med en fungerande arbetsfördelning och en tillräcklig mängd social handledning och familjearbete kan minska belastningen på det sociala arbetet avsevärt. Socialhandledarnas yrkeskunskap ansågs vara lämplig till exempel när det gäller att utreda ett barns åsikt under de olika skedena i barnskyddsprocessen, ge servicevägledning och arbeta i par med en socialarbetare när man utreder behovet av barnskydd. I en del kommuner hade arbetsfördelningen redan gjorts, i andra kommuner pågick processen och i vissa kommuner hade man ännu inte påbörjat arbetet med arbetsfördelningen.

På varje arbetsplats ska man utreda vilken mängd personal och tidsmässig insats per klientärende som är lämpligt i barnskyddsarbetet på just den arbetsplatsen, med beaktande av exempelvis regionala faktorer, innehåll och klienternas servicebehov. Arbetet kan indelas i direkta och indirekta arbetsuppgifter. Tidsåtgången kan granskas så att man exempelvis reserverar i genomsnitt 6 h/mån/barn för direkta processrelaterade uppgifter, såsom utredning av behovet av barnskydd, klientplan, brådskande placering, beredning av omhändertagande, dokumentation, beslut, planer, utlåtanden, grupp-specifikt klientarbete och samarbete, och under det aktiva arbetsskedet reserverar minst 2 h/mån/klient för den person som utsetts till klientens

⁵ <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaali-palvelut/lapset/lastensuojelu/lastensuojelun-kuntakysely/Sivut/default.aspx>. (på finska)

egen barnskyddsarbetare, för möten med klienten. Den tid som går åt till ett klientärendande kan emellertid variera mycket beroende på hur krävande och utmanande det enskilda fallet är.

Både ledningen och personalen borde då och då stanna upp och bedöma hur arbetstiden i verkligheten är fördelad mellan barnskyddsarbetarna. Följande frågor kan användas till stöd för bedömningen:

- Är arbetstiden fokuserad på just de ärenden som är viktigast med tanke på barnskyddsarbetet?
- Behöver arbetet omorganiseras eller extra resurser tilldelas på grund av den totala mängden ärenden som hela personalen sköter, eller mängden ärenden på en enskild barnskyddsarbetares bord, eller hur belastande ärendena är?
- Finns det tillräckligt med tid för indirekta arbetsuppgifter såsom möten, samarbete med intressentgrupper, information, utbildning, handledning, chefsarbete och uppföljning av tjänsterna?

Resurser ska tillsättas för det barn- och familjeinriktade barnskyddet samt för uppgifter som är kopplade till barnskyddet och som kräver särskild kompetens, såsom barnatillsyningsmannens arbete, medlingen i vårdnadstvister och ordnandet av bevakat umgänge. Tack vare servicestrukturreformen är befolkningsunderlaget för barnskyddsarbetet större. Ett tillräckligt stort befolkningsunderlag är viktigt för barnskyddet, eftersom man då kan få fler resurser till den personal som har hand om barnskyddet. Utöver socialarbetsexpertis inom barnskyddet får man bättre tillgång till juridisk, psykologisk, psykiatrisk och pedagogisk expertis. I fråga om specialgrupper, exempelvis barn med funktionshinder eller deras föräldrar, ska man kunna kontakta och få experthjälp för funktionshindret i fråga.

Barnskyddsarbetare utexamineras från universitet, yrkeshögskolor och yrkesläroanstalter. De universitetsenheter och yrkeshögskolor som utbildar socialarbetare har under de senaste åren upprättat ett samarbetsnätverk med arbetsplatserna. Kompetenscentren inom det sociala området har också, tillsammans med högskolorna, bidragit till utvecklingen av den grundläggande kompetens och specialkompetens som behövs inom barnskyddet.

Praktiska undervisnings-/läarnätverk⁶

Det sociala arbetet och socialarbetarens kompetensbehov förändras i takt med att samhället och verksamhetsförutsättningarna omvandlas. Kompetenta experter på socialt arbete kan utbildas endast med hjälp

⁶ Sosiaalityön käytännönopetus liikkeessä. Noora Tuohino, Anneli Pohjola & Mari Suonio (red.), SOSNET publikationer 5. Tammerfors 2012.

av praktik: genom att det redan i utbildningsskedet finns en växelverkan mellan praktik, teori och forskning. De universitet som ordnar utbildning i socialt arbete har under de senaste åren utvecklat konceptet praktikundervisning (studier och praktik med anknytning till yrkespraxis). I Helsingfors och Åbo har verksamheten med undervisnings- och forskningscenter eller -kliniker blivit etablerad.

Alla de universitetsenheter som utbildar socialarbetare har som mål att upprätta undervisnings- och forskningscenter i form av permanenta samarbetsnätverk mellan universitetet och arbetslivet. Avsikten är att dessa center ska fungera som knytpunkter för undervisning, informationsproduktion samt praktisk försöks- och utvecklingsverksamhet. Exempelvis en studieperiod i praktikforskning är ett tillfälle att bekanta sig med olika arbetskulturer inom det sociala arbetet. En del arbetsplatser har redan upptäckt vilka möjligheter som erbjuds när en studerande kommer till arbetsplatsen som forskare.

REKOMMENDATIONER

- Varje barnskyddsarbetare ska ha möjlighet att delta i utvecklingen av det egna arbetet. (B, L)
- Innehållet och arbetsbeskrivningarna inom barnskyddsarbetet ska förtydligas med hjälp av barnskyddsarbetarnas expertis. (B, L⁷)
- Uppgiftsfördelningen mellan barnskyddsarbetarna ska utvecklas vidare, bland annat mellan närvårdare, socialhandledare och socialarbetare. (B, L)
- Ledningen ska se till att det utöver socialarbetsexpertis på området barnskydd även finns tillgång till juridisk, psykologisk, psykiatrisk och pedagogisk expertis på arbetsplatsen. (L)
- I utvecklingen av arbetet ska olägenheterna från omsättningen av personal minimeras för klienterna. Detta kan göras bland annat genom att man säkerställer att någon ur personalen följer klienten under de olika skedena av barnskyddsprocessen. (L)

⁷ I rekommendationen hänvisas inom parentes till den aktör som rekommendationen gäller B = Barnskyddsarbetaren, L = Ledningen

- När det gäller fortbildning och utveckling av arbetet ska kontinuerlig handledning och inläring betonas framför enstaka utbildningar. (L)
- Handledning ska ordnas för den personal som utför klientarbete. (L)
- Barnskyddsarbetarna ska ges möjligheten att utvecklas till mentorer inom barnskyddsarbetet och vara mentorer för kollegor på den egna arbetsplatsen eller på andra arbetsplatser (B, L).

IV. FLERDIMENSIONELL BEDÖMNING

Bedömningen inom barnskyddet gäller klienterna, barnskyddsarbetarna och arbetsplatserna. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid vad en bra bedömning av klientärenden består av och att också bedöma sitt eget arbete på arbetsplatsen i syfte att förbättra kvaliteten. Bedömningarna av klientprocessen och av arbetets effekter är viktiga.

Bedömningen av barnskyddsarbetet ska vara målinriktad och syfta till att ge stöd. Det att man gör en bedömning i barnets ärende får inte avbryta de stödtjänster och hälso- och sjukvårdstjänster som barnet och familjen får eller utgöra ett hinder för att sådana tjänster påbörjas. Enligt 26 § i barnskyddslagen ska socialarbetaren eller någon annan barnskyddsarbetare omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd efter att ett barnskyddsärende har inletts. Socialarbetaren ska senast den sjunde vardagen efter att ha mottagit anmälan eller motsvarande information avgöra om en utredning av barnskyddsbehovet ska inledas med anledning av ärendet eller om ärendet är av sådan art att det inte föranleder några åtgärder. Utredningen av behovet av barnskydd ska enligt 27 § i lagen göras utan obefogat dröjsmål, senast inom tre månader från att barnskyddsärendet inleddes. Utredningen ska göras i den omfattning som klientens situation kräver. Efter det inledande skedet fortsätter bedömningen av barnets och föräldrarnas situation under de olika skedena i barnskyddsprocessen.

I samband med den bedömning som görs medan ett barn är klient inom barnskyddet ska man utreda barnets och familjens situation samt deras beredskap att ta emot stöd, så att stödåtgärder kan sättas in på rätt sätt. Bedömningen ska ge en gemensam syn på familjens stödbehov och på bedömningens mål. De olika alternativ som finns i situationen bör granskas tillsammans med klienten. Man ska säkerställa att den person som är föremål för bedömningen vet vart bedömningen kan leda.

Modellen för bedömning av ett klientärende ska utvecklas på riksnivå. Detta är en av prioriteringarna för utvecklingen enligt åtgärdsplanen fungerande barnskydd. Redan nu pågår ett utvecklingsarbete med stöd av utvecklingsprogrammet KASTE.

Projektet LasSe– lastensuojelutarpeen selvittämisen kehittäminen Väli-Suomessa (utveckling av utredningen av barnskyddsbehov i Mellanfinland)⁸

Inom projektet LasSe arbetar man med multiprofessionellt arbete, servicehandledning samt frågor kring hur man möter och lyssnar på barnet när behovet av barnskyddsbehov utreds. Projektet pågår mellan den 1 april 2013 och den 31 oktober 2015 som en del av delprogrammet Lasten Kaste inom ramen för utvecklingsprogrammet KASTE. I projektet deltar fem landskap: Södra Österbotten, Egentliga Tavastland, Österbotten, Birkaland och Päijänne-Tavastland, samt tre kompetenscenter inom det sociala området: Pikassos, SONet BOTNIA och VERSO.

Målet är att följande situation ska ha uppnåtts vid projektets slut:

1) att sättet hur barnen bemöts och hörs i barnskyddsprocessen har förbättrats och att klientfamiljernas deltagande i utredningsprocessen kan bedömas.

2) att de interna mekanismerna inom det sociala arbetet för att utreda behovet av barnskydd har blivit tydligare och att beslutsprocesserna för inledande av en klientrelation och för servicehandledningen också har blivit tydligare.

3) att det professionella (multiprofessionella) samarbetsnätverkets roller och praxis före, under och efter en utredning av barnskyddsbehovet har utvecklats och förbättrats. Att dialogen mellan socialarbetare och andra barnskyddsexperter har förbättrats under projektperioden i och med att ett stödnätverk har uppkommit.

De utredningar, rapporter och sammanfattningar som har tagits fram inom ramen för LasSe-projektet är tillgängliga i LasSe-projektets materialmapp (på finska): <http://pikassos.fi/aineistot/viewcategory/56-lasse>

Barnskyddet ska också då och då göra en bedömning av sin egen verksamhet i större omfattning än enbart i fråga om använd arbetstid. Användningen av erfarenhetsexpertis i samband med utvecklingen av servicesystemet har

⁸ <http://www.pikassos.fi/lasse>

behandlats i kapitel I: Delaktighet i ett barnskyddsärende i rekommendationen. Utgångspunkten är att arbetssätten och de metoder som används inom barnskyddet ska grunda sig på vetenskapliga fakta och att konsekvenserna av dem har bedömts. Man ska fästa särskild uppmärksamhet vid dokumentation och förbättra personalens kompetens på detta område samt komma överens lokalt om hur klientärendena ska registreras. Arbetets öppenhet, dokumentationens tidsenlighet och klientens delaktighet skulle förbättras avsevärt om man inom barnskyddet hade tillgång till bärbara datorer, där klientärenden och planer kunde registreras tillsammans med klienten, till exempel i samband med hembesök och förhandlingar.

Det är viktigt att ledningen och de förtroendevalda ser till att personalen har möjlighet att göra ett så bra arbete som möjligt. Det ligger på personalens ansvar att vinnlägga sig om sin egen kompetens och att stärka sin professionalitet. Arbetsgivaren å sin sida ska stöda kompetensutvecklingen bland annat genom fortbildning. De allmänna målen för arbetet ska ställas upp tillsammans med personalen så att målen är tydliga på alla nivåer. Mellan ledningen och personalen bör man dessutom skapa praxis/bedömningsstrukturer som åstadkommer en dialog mellan ledningen och personalen. Utvärderingar som ankommer på ledningen (till exempel bedömningar av hur olika beslut påverkar barn och bedömningar av den egna verksamhetens effektfullhet) ska genomföras utan att i någon större utsträckning belasta klientarbetet. Frågorna i bilaga 3 kan användas till att bedöma verksamheten på den egna arbetsplatsen ur kvalitetssynvinkel. Frågorna grundar sig på innehållet i den här kvalitetsrekommendationen och de har delats in i olika delämnena, så att det är lätt att dela upp bedömningen.

Exempel på mall för självvärdering och kollegial utvärdering⁹

Kuvastin-modellen är en reflektiv metod för självutvärdering och kollegial utvärdering som har utvecklats av vuxensocialarbetare på Haga socialservicebyrå. Syftet med den reflektiva utvärderingen är att identifiera vilka mål och etiska principer som styr arbetet. Målet med självutvärderingen är att få en systematisk analys av styrkorna och svagheter i det egna arbetet samt av de utmaningar man möter i klientarbetet. Kuvastin-utvärderingen är särskilt användbar i situationer där en socialarbetare vill att kollegorna ska bedöma den egna klientens situation.

⁹ Yliruka, Laura (2006) Kuvastin. Reflektiivinen itse- ja vertaisarviointimenetelmä sosiaalityössä. Stakes arbetspapper 15/2006.

De som har prövat metoden har upplevt att den är till nytta, eftersom diskussioner i grupp om klientarbetets centrala utmaningar är ett stöd i arbetet och hjälper personalen att orka bättre. Arbeta i grupp har upplevts vara ett bra sätt att lösa problem. Under utvärderingsträffar med kollegor kan man dela med sig av information och erfarenheter och få gemensamma insikter. För närvarande fungerar den kollegiala utvärderingen på samma sätt som arbetshandledning. Ur klientens synvinkel är den kollegiala utvärderingen en bra arbetsmetod, eftersom problemsituationer löser sig snabbare och tjänsten är objektiv.

Ytterligare information (på finska): <http://www.helsinki.fi/sosiaalityo/tieto/sosweb/dokumentit/kuvastin.pdf>

REKOMMENDATIONER

- Bedömningen av klientens situation ska vara en integral del av klientprocessen inom barnskyddet och den ska göras under tjänsteansvar. (L¹⁰)
- Man ska möta barnet/den unga personen och föräldrarna i samband med bedömningen och utreda deras beredskap att ta emot stöd, så att stödåtgärder kan sättas in på rätt sätt. (B)
- I bedömningen ska man utreda barnets/den unga personens hela situation, så att de berörda personerna förstår varför en bedömning görs, vad som bedöms och hur bedömningen genomförs. (B, L)
- Personalen och arbetsplatserna ska då och då stanna upp för att bedöma sin egen verksamhet och drar nytta av vetenskapliga fakta. Dokumentationen är särskilt viktig i samband med bedömningen. Personalens kompetens ska förbättras i fråga om dokumentation och tillvägagångssätten ska avtalas lokalt. (B, L)

¹⁰ I rekommendationen hänvisas inom parentes till den aktör som rekommendationen gäller B = Barnskyddsarbetaren, L = Ledningen

3 UPPFÖLJNING OCH BEDÖMNING AV HUR KVALITETSREKOMMENDATIONEN TILLÄMPAS

Utöver de kvalitetsrekommendationer som beskrivs ovan rekommenderas också att man i den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen beskriver kommunens befintliga kvalitetskriterier och kvalitativa mål som används för att följa upp och utveckla barnskyddet. Den elektroniska välfärdsberättelsen och en konsekvensbedömning ur barnens synvinkel är konkreta verktyg bl.a. när det gäller att bedöma hur barnskyddets kvalitetsmål förverkligas i kommunerna.

I anslutning till handboken för barnskyddet som tillhandahålls av Institutet för hälsa och välfärd skapas sidor ägnade åt kvaliteten inom barnskyddet, i syfte att följa upp och bedöma hur kvalitetsrekommendationen för barnskyddet förverkligas på riksnivå. Kommunerna utmanas att bidra till kvalitetsdelen med information om de barnskyddstjänster som har konstaterats fungera inom kommunen, och att föra in beskrivningar av goda exempel i tjänsten Innokylä (www.innokyla.fi). Från sidorna ägnade åt kvaliteten inom barnskyddet skapas en öppen länk till Innokyläs verktyg för nätverksbildning, där det är möjligt att diskutera och kommentera barnskyddets kvalitet. Kvalitetssidorna kan alltså utnyttjas både lokalt och nationellt med målet att utveckla tjänsterna på ett interaktivt sätt som möjliggör jämförelse.

Under perioden 2013–2015 genomför Institutet för hälsa och välfärd på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet ett projekt för utveckling och forskning inom barnskyddet (LaskeTut). En av projektets uppgifter är att utveckla kunskapsunderlaget och registret för barnskyddet. Ännu finns det inga omfattande indikatorer för en nationell uppföljning av kvalitetsrekommendationerna för barnskyddet, utan dessa utvecklas för närvarande.

Social- och hälsovårdsministeriet sammankallar årligen en grupp som bedömer barnskyddet och förverkligandet av kvalitetsrekommendationerna på riksnivå. Kvalitetsrekommendationerna för barnskyddet ska beaktas också i den mer omfattande bedömningen av basservicen, inom vilken en stor del av samarbetet för barnskyddet sker. I bedömningen kan man använda bland annat den information som har samlats på kvalitetssidorna. Ett antal erfarenhetsexperter ombeds också delta i bedömningen av hur kvalitetsrekommendationerna har förverkligats. Bedömningsrapporten läggs fram offentligt på kvalitetsrekommendationens webbplats, där den också kan kommenteras, så att kvalitetsdiskussionen leder till ett kontinuum som förbättrar tjänsterna. Rekommendationen justeras vid behov.

CENTRALA BEGREPP

Vuxensocialarbete

Med vuxensocialarbete avses socialt arbete som är inriktat på vuxna personer på grund av bland annat problem med vardagslivet, problem med fattigdom/utkomst, missbruksproblem och mentala hälsoproblem samt individuella följder av utslagning och arbetslöshet.

Klient

En klient inom barnskyddet är ett barn/en ung person samt hans eller hennes föräldrar/vårdnadshavare, vars servicebehov utreds eller som erbjuds barnskyddstjänster.

Stödåtgärder inom öppenvården

Syftet med stödåtgärderna inom öppenvården är att främja och stödja ett barns positiva utveckling samt stödja och stärka förmågan och möjligheterna att fostra hos föräldrarna, vårdnadshavarna och personer som svarar för barnets vård och fostran (barnskyddslagen 34 §).

Människovärde

Människovärdet utgör grunden för de mänskliga rättigheterna. I kvalitetsrekommendationerna avses med människovärde att varje människa har ett värde i sig.

Ledning

Med ledning avses kommunfullmäktige, nämnder och tjänstemannaledning.

Kvalitet

Med kvalitet avses tjänsternas kapacitet att systematiskt, effektivt, kostnadseffektivt och i enlighet med lagstiftningen uppfylla de servicebehov som klienterna bedöms ha. En service av god kvalitet bidrar till att bibehålla eller förbättra klientens funktionsförmåga och välbefinnande.

Barn

När barn nämns i kvalitetsrekommendationen avses personer under 18 år.

Barnets bästa

När man eftersträvar barnets bästa strävar man efter att förverkliga alla rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter och barnets välbefinnande som helhet. Barnets bästa konkretiseras bland annat i 4 § i barnskyddslagen, som beskrivs i kapitel 2 i rekommendationen.

Barnskydd

Enligt barnskyddslagen är barnskydd det barn- och familjeinriktade barnskydd som förverkligas genom att behovet av barnskydd utreds, klientplaner upprättas samt att stödåtgärder inom öppenvården tillhandahålls. Till det barn- och familjeinriktade barnskyddet hör också brådskande placering och omhändertagande av barn samt därtill ansluten vård utom hemmet och eftervård.

Barnskyddsinsättning

Enligt 57 § i barnskyddslagen avses med barnskyddsinsättningar barnhem, skolhem och andra med dem jämfällbara barnskyddsinsättningar.

Utredning av behovet av barnskydd

I en utredning av behovet av barnskydd bedöms barnets uppväxtförhållanden, vilka möjligheter vårdnadshavarna eller andra personer som svarar för barnets vård och fostran har att sörja för barnets vård och fostran, samt behovet av barnskyddsåtgärder (barnskyddslagen 27 §). Utredningen görs i den omfattning som omständigheterna i fallet förutsätter.

Närstående nätverk

Med närstående nätverk avses alla de människor som är med och stöder – eller som skulle ha möjlighet till det – barnet samt vården och uppfostran av barnet.

Ung person

Med en ung person avses en person mellan 18 och 21 år (rätt till eftervård inom barnskyddet).

Service

I kvalitetsrekommendationen avses med service de tjänster som barnskyddet kan erbjuda klienten.

Grundläggande rättigheter

I grundlagen (731/1999) finns bestämmelser om de grundläggande rättigheterna, som myndigheterna ska trygga för alla medborgare. Till de grundläggande rättigheterna hör:

- jämlikhet
- rätt till liv och personlig integritet och trygghet
- den straffrättsliga legalitetsprincipen
- rörelsefrihet
- skydd för privatlivet
- religions- och samvetsfrihet

- yttrandefrihet och offentlighet
- mötes- och föreningsfrihet
- rösträtt och rätt till inflytande
- egendomsskydd
- kulturella rättigheter
- rätt till eget språk och egen kultur
- näringsfrihet och rätt till arbete
- rätt till social trygghet
- ansvar för miljön
- rättsskydd

Familj

I kvalitetsrekommendationen avses med familj ett barn, barnets föräldrar och vårdnadshavare, fosterföräldrar, syskon och andra personer som bor i samma hushåll.

Familjevård

Med familjevård avses enligt socialvårdslagen (710/1982) anordnande av vård, fostran eller annan omvårdnad av en person dygnet runt utanför det egna hemmet i ett privathem. Bestämmelserna i familjevårdarlagen (312/1992) avgör hur familjevården ska ordnas.

Sekretess

Med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) är myndighetshandlingar i regel offentliga, om de inte är sekretessbelagda enligt lag. Enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) ska uppgifter om socialvårdsklienter eller andra enskilda personer som samlas in av barnskyddet hållas hemliga. Sekretessen omfattar handlingssekretess, tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande.

Vård utom hemmet

Med vård av barn utom hemmet avses att vården och fostran av ett barn som omhändertagits enligt 49 § i barnskyddslagen, ett i brådskande ordning placerat barn eller ett barn som placerats med stöd av ett interimistiskt förordnande enligt 83 § i lagen ordnas utanför hemmet.

KÄLLOR

- Tjänsten Kasvun kumppanit Institutet för hälsa och välfärd. http://www.thl.fi/sv_SE/web/kasvunkumppanit-sv
- Kommunala barnskyddstjänster – Riksomfattande tillsynsprogram 2013–2014 Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira, tillsynsprogram 1:2013. http://www.valvira.fi/files/valvontaohjelmat/Kommunala_barnskyddstjanster.pdf
- Konventionen om barnets rättigheter. <http://unicef.se/barnkonventionen>
- Barn- och ungdomsetik inom social- och hälsovården. ETENEs publikationer 42. Helsingfors 2014. http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=638150&name=DLFE-6303.pdf
- Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä: Työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Heinämäki, Liisa. Institutet för hälsa och välfärd 2010. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085157>
- Lasten ja nuorten Vantaa II -toimintaohjelma vuosille 2013–2016. Vanda stad 2013. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/93506_Lasten_ja_nuorten_vantaa_toimintaohjelma_netti.pdf
- Barnskyddslagen 417/2007. <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Lastensuojelun käsikirja. Institutet för hälsa och välfärd. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/>
- Vård och uppfostran dygnet runt inom barnskyddet – Riksomfattande tillsynsprogram 2012–2014. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira, tillsynsprogram 4:2012. http://www.valvira.fi/files/valvontaohjelmat/Vard_och_uppfostran_inom_barnskyddet.pdf
- Etiska regler för yrkesmänniskor inom socialbranschen. Talentia rf/Yrkesetiska nämnden (Helsingfors 2005). http://www.talentia.fi/files/758/2502_Etik2006_1_.pdf
- Den etiska grunden för social- och hälsovården, ETENEs publikationer 33, 2011. http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=80430&name=DLFE-3408.pdf
- Sosiaalityön käytännönopetus liikkeessä. Noora Tuohino, Anneli Pohjola & Mari Suonio (red.), SOSNET publikationer 5. Tammerfors 2012.
- Fungerande barnskydd. Utredningsgruppens slutrapport. Aulikki Kananoja, Marjo Lavikainen & Mikko Oranen. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2013:25 Helsingfors 2013.
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. <http://www.government.se/content/1/c6/10/19/18/516a2b36.pdf>

Yliruka, Laura (2006) Kuvastin. Reflektiivinen itse- ja vertaisarviointimenetelmä sosiaalityössä. Stakes arbetspapper 15/2006. <http://www.helsinki.fi/sosiaalityo/tietoa/sosweb/dokumentit/kuvastin.pdf>

BILAGA I

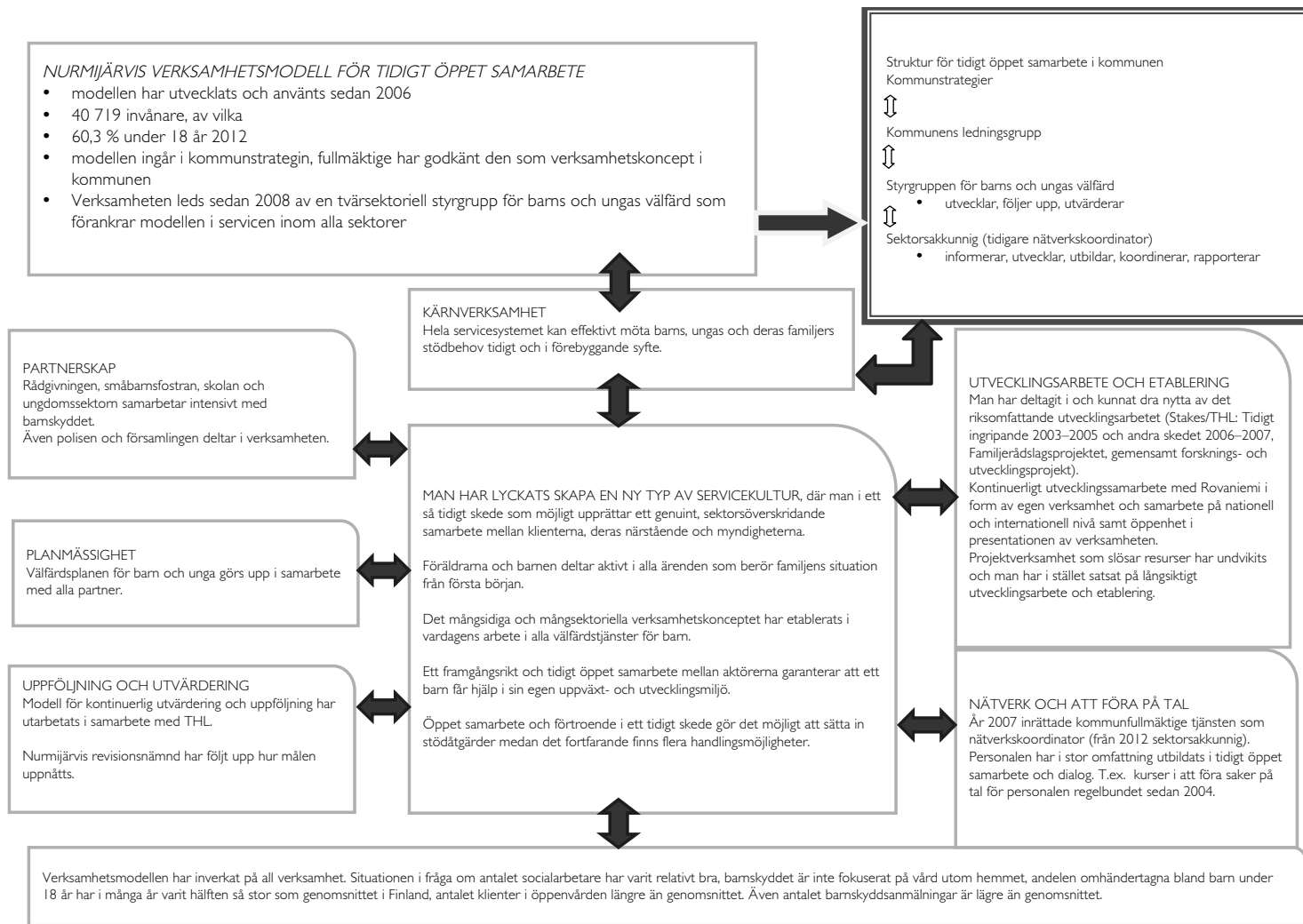
UTVÄRDERINGSMALL FÖR DE ETISKA PRINCIPERNA

Etisk allmän princip	När barnskyddet förverkligas ska man beakta	Exempel på hur man kan bedöma sitt eget arbete	Egen bedömning, vad betyder principen i mitt arbete / på min arbetsplats?
Aktörerna respekterar klienternas människovärde och grundläggande fri- och rättigheter	Särskilt viktiga inom barnskyddet är en människovärdig behandling av klienterna och hänsynen till deras integritetsskydd. I det dagliga barnskyddsarbetet innebär detta exempelvis att alla klienter ska behandlas lika, utan diskriminering och med respekt. Konventionen om barnets rättigheter i iakttas i verksamheten.	<ul style="list-style-type: none"> - Jag svarar inte i telefon när en annan klient är närvarande - Jag förvarar handlingar som berör andra klienters ärenden omsorgsfullt så att utomstående inte ser dem, inte ens av en slump. - Jag har satt mig in i konventionen om barnets rättigheter. 	
Barnets bästa är utgångspunkten för barnskyddet	<p>RÄTTVISA</p> <p>De krav som ingår i god förvaltning, såsom utredning av alternativ, motivering och respektfull behandling av klienterna, är viktiga i alla skeden av klientarbetet. I kvalitetsrekommendationerna för barnskyddet innebär rättvisa att alla de rättigheter som garanteras i barnkonventionen förverkligas så fullständigt som möjligt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jag motiverar lösningar som berör ett barn och konkretiserar i besluten hur de tillgodoser barnets bästa. - Jag ser till att ett barn som är min klient får vara delaktigt i frågor som rör honom eller henne själv. 	
	<p>ÖPPENHET OCH TILLFÖRLITLIGHET</p> <p>Barnkonventionen betonar respekt för föräldrarnas fostringsansvar. Detta förutsätter, också inom barnskyddet, öppen och tillförlitlig information om barnets utveckling utifrån barnets ålder samt om vilket stöd och vilka tjänster som kan vara tillgängliga för barn och familjer som behöver dem.</p> <p>Inom barnskyddet kan man inte alltid fatta beslut som uppfyller barnets och föräldrarnas önskemål. Därför ska verksamheten inom barnskyddet alltid vara förutsägbar och motiverad, liksom också besluten. En öppen och tillförlitlig verksamhet förverkligas endast när man systematiskt följer principen om minsta ingripande åtgärd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jag beaktar barnets ålder och utvecklingsnivå när jag talar om för ett barn som är min klient vad barnskydd är och vilket stöd barnet har möjlighet att få - Jag överväger vilka konkreta åtgärder man kunde vidta för att stödja föräldrarna i familjen, och om det kunde räcka till med stöd från andra instanser än barnskyddet. - Jag talar om för familjen vilka alternativen är i ärendet och informerar om hur vi kan gå vidare. 	

	<p>TRYGGHET</p> <p>Inom barnskyddet tänker man på tryggheten såväl i de yttre omständigheterna som i de mänskliga kontakterna och i kommunikationen. Det viktigaste är att i varje situation beakta och främja en känsla av trygghet hos barnet. Vad som är trygghet ska betraktas även ur familjens och barnskyddsarbetarens synvinkel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jag utreder hur tryggt ett barn känner sig och hur barnets trygghetskänsla kan förbättras. Jag kommer också ihåg att kontrollera att barnet känner sig tryggt i vården utom hemmet. - Jag uppmuntrar barnet att berättat sina åsikter. 	
Inom barnskyddet är det fråga om dialog och växelverkan	<p>Omtanke om klienten ingår i en god dialog och växelverkan. Respekt, medmänsklighet och empati är viktiga vid bemötandet av klienterna.</p> <p>Både klienten och barnskyddsarbetaren bidrar till en god dialog och växelverkan. Som barnskyddsarbetare behöver man en särskild styrka och kompetens för dialog och konstruktiv hantering av konfliktsituationer med klienter – såväl barn som vuxna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jag ber mina kolleger och klienter ge respons om mina interaktionsfärdigheter. - Jag försöker förbättra mina interaktionsfärdigheter och min förmåga att hantera svåra konfliktsituationer. - Jag orkar försöka på nytt även om det är svårt att kommunicera med klienten. 	
Personalen svarar för arbetets kvalitet	<p>De som arbetar inom tjänsterna för barn och unga ska vara medvetna både om sitt eget ansvar för barnens fostran i sitt arbete och om sin skyldighet att vara ett stöd för föräldraskapet. En barnskyddsarbetare ska också i ett bredare perspektiv ta till sig ansvaret för sitt arbete gentemot barnet, den unga, familjen, den egna organisationen och samhället. Ledningen (kommunfullmäktige, nämnder och tjänstemannaledning) ska vara medveten om sitt ansvar att skapa förutsättningar för god kvalitet i arbetet och att vara ett stöd för barnskyddsarbetaren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jag deltar i den fortbildning som min arbetsgivare tillhandahåller och gör också i övrigt aktiva insatser för att uppdatera min kompetens. - Jag följer den forskning som bedrivs inom mitt område och försöker utnyttja resultaten i mitt arbete. - Jag talar om för min chef om jag upplever att det är omöjligt att göra ett bra jobb och söker en lösning för att förbättra situationen. 	

<p>God service förutsätter ansvarsfullhet både i besluten och i verksamhetskulturen</p>	<p>INRIKTNING PÅ BARNET OCH FAMILJEN Alla beslut, allt utvecklingsarbete och alla tjänster som ordnas ska motiveras ur barnens, de ungas och familjernas synvinkel. Konsekvenserna av de beslut som fattas ska beskrivas och bedömas ur barnens, de ungas och familjernas synvinkel. Till arbetet hör att informera barn, unga och föräldrar på ett sätt som de förstår samt att samla in barnens, de ungas och familjernas erfarenheter och respons som ett stöd till utvecklingsarbetet.</p>	<p>- Det är viktigt att de beslut som fattas i en enskild klients ärende motiveras, så jag är särskilt uppmärksam på motiveringen. - Jag föreslår att man även i min kommun inför ett verktyg för konsekvensbedömning ur barnens synvinkel i beslutsprocesserna och gör upp en elektronisk välfärdsberättelse, om en sådan inte finns.</p>	
	<p>ANSVARFULLHET Personer som arbetar med barn och familjer ska ha ett klart definierat ansvar för att klientarbetet inte ska stanna vid enskilda åtgärder och bli en enskild barnskyddsarbetsansvar. Ett ansvarsfullt beslutsfattande är av avsevärd betydelse för barnskyddets kvalitet.</p>	<p>- Jag deltar i diskussionen om hur arbetet ska fördelas. - Om barnskyddet inom mitt område är av dålig kvalitet, förmedlar jag budskapet till beslutsfattarna och ger förslag på förbättringar.</p>	
	<p>PROPORTIONALITETS-PRINCIPEN De åtgärder som myndigheterna vidtar ska stå i rätt proportion till syftena med att hjälpa klienten. Principen är att myndigheterna ska vidta åtgärder på lägsta möjliga nivå för att åstadkomma det resultat som behövs (principen om minsta ingripande åtgärd).</p>	<p>- När jag fattar beslut om de åtgärder som behövs i barnskyddsärenden överväger jag vilken åtgärd som åstadkommer den verkan som behövs, men påverkar familjens självständighet och integritet i så liten utsträckning som möjligt.</p>	

BILAGA 2 NURMIJÄRVIS VERKSAMHETSMODELLEN FÖR TIDIGT ÖPPET SAMARBETE, DIAGRAM

BILAGA 3

FRÅGOR SOM KAN ANVÄNDAS TILL ATT BEDÖMA HUR KVALITETSREKOMMENDATIONENS INNEHÅLL FÖRVERKLIGAS PÅ DEN EGNA ARBETSPLATSEN/ I DET EGNA ARBETET

Principer

- Vilka principer styr vårt arbete?
- Ingår dessa principer i all vår verksamhet?
- Hur syns de i vår vardag? (den här bedömningen också som en separat bilaga i rekommendationen)

Delaktighet

- Hur förverkligar vi kommunikationen och samarbetet med andra tjänster, särskilt hälso- och sjukvården, småbarnsfostran och skolan?
- Räcker det?
- Förhandlar vi med familjen och med övriga myndigheter om hur de sistnämnda kan vara ett stöd till barnets bästa och hjälpa föräldrarna i deras fostringsansvar?
- Har man i vår kommun gjort upp en plan för att stärka barnens och de ungas delaktighet samt förbättra barnskyddstjänsterna? Gör planen det möjligt för barnen, de unga och föräldrarna att delta som erfarenhetsexperter i utvecklingen av tjänsterna?
- Innehåller planen konkreta åtgärder för att främja barnens, de ungas och föräldrarnas delaktighet och utnyttja deras erfarenhet?
- På vilket sätt ser vi annars till att barnen och familjerna involveras i utvecklingen av tjänsterna?
- Vet barnen/de unga vem de kan kontakta i sitt ärende?
- Hur hör och beaktar vi ett barns åsikter?
- Hur har barnet/den unga möjlighet att påverka hur vi arbetar med honom eller henne: tid, plats och sätt att behandla de ärenden som berör barnets liv?
- Ger vi ett barn som är klient inom barnskyddet information om barnskyddet på ett sätt som barnet förstår? Hur vet vi att barnet har förstått informationen?
- Har vi tillgång till sådana ledarskapsstrukturer och sådan ledningspraxis som stöder ett barncentrerat arbete?

- På vilket sätt är vårt arbete barncentrerat?
- Hur har vi säkerställt att en möjlighet till kontinuerlig och förtroendefull växelverkan uppstår mellan barnskyddsarbetaren och barnet som är klient hos barnskyddet samt andra parter?
- Definierar vi närstående nätverkets medlemmar och deras möjlighet att ge socialt stöd individuellt, enligt barnets och familjens behov och önskemål?
- Beaktar vi även fosterföräldrarnas åsikt om barnets behov av stödåtgärder i tjänsterna för vård utom hemmet? Hur ställer vi frågor om saken?
- Hur förverkligar vi övervakningen av vården utom hemmet? Tar vi också reda på klientens åsikter och hur beaktar vi dem?

Servicesystem

- Hur har vi i vår kommun säkerställt att service- och organisationsstrukturerna stöder expertsamarbetet i ärenden som berör barn och unga?
- Finns det situationer i vår region där det krävs att man är klient inom barnskyddet, trots att det skulle vara möjligt att ordna tjänsten som ett mer omfattande stöd för familjen?
- Hur beaktas barnen och ett eventuellt behov av barnskydd i tjänsterna för de vuxna i vår region?
- Gör vi/skulle vi kunna göra gemensamma klientplaner?
- Är tjänsterna för familjer som helhet fungerande i vår region?
- Hur gör vi för att meddela den myndighet som har gjort en barnskyddsanmälan att anmälan har mottagits och ge namn och kontaktinformation för den byrå eller den barnskyddsarbetare som sköter ärendet?
- Hur kallar vi in den barnskyddsarbetare som har gjort barnskyddsanmälan och de andra inblandade myndigheterna till att delta i utredningen av barnets ärende och till att ge stöd?
- Hur bestämmer vi när det behövs och när det inte behövs?
- Hur ska den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter se till att myndigheterna känner till syftet med och målen för samarbetet i de individuella situationer som rör barnet?
- Hur informerar vi barnet och vårdnadshavaren om vad barnskyddstjänsterna är då barnskyddsarbetet inleds?
- Ger vi ger klienterna ett infopaket om barnskyddet i form av en tryckt handbok?
- Finns informationen om barnskyddstjänsterna på kommunens webbplats?
- På vilka andra sätt informerar vi om vilka barnskyddstjänster det finns i regionen?
- Inkluderar informationen också socialombudsmannens tjänster och klientens rättsskydd?

- Hur går vi igenom principerna för barnskyddsarbetet tillsammans med klienterna?
- Hur utnyttjar vi möjligheten till öppen dokumentation i klientarbetet?
- Hur erbjuder vi klienten stöd? Erbjuder vi automatiskt den service som är tillgänglig eller sådan service som motsvarar klientens behov?
- Tillgodoser tjänsterna klientens behov också med tanke på intensiteten?
- Vilka är våra arbetssätt? Finns det något att utveckla i arbetssätten?
- Gör vi hembesök för att utreda förhållandena i barnets hem?
- Hur har vi lokalt definierat den multiprofessionella expertgruppens arbete?
- Vilken är gruppens roll och sammansättning i vår kommun?
- Är den sådan som vi vill att den ska vara?
- Stöder gruppens arbete vårt barnskyddsarbete i dess olika processer?
- I vilken mån är expertgruppen en resurs som socialarbetaren inom barnskyddet har tillgång till?
- Är socialarbetaren inom barnskyddet föredragande i vår grupp?
- Hur ser vi till att expertgruppen inte utövar den beslutanderätt som hör till den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter?
- Hur kartlägger medlemmarna den egna stödgruppens möjligheter att ge barnet stöd?
- Hur samlar vi in klientrespons om tjänsterna?
- Är insamlingen systematisk?
- Hur utnyttjar vi den respons som vi fått och hur informerar vi om den utåt?

Yrkesutbildade personer och kompetens

- Hur får varje barnskyddsarbetare möjlighet att delta i utvecklingen av det egna arbetet?
- När granskar vi nästa gång innehållet och arbetsbeskrivningarna inom barnskyddsarbetet?
- Hur utnyttjar vi barnskyddsarbetarnas expertis i granskningen?
- Är vår arbetstid fokuserad på just de ärenden som är viktigast med tanke på barnskyddsarbetet? Hur har vi rätt ut den saken?
- Har vi tillräckligt med tid för klientmöten och dokumentation av ett klientärende?
- Hur vidareutvecklar vi uppgiftsfördelningen mellan barnskyddsarbetarna, bland annat mellan närvårdare, socialhandledare och socialarbetare?
- Vilken nödvändig kompetens saknas på vår arbetsplats?
- Hur ska vi utveckla vår egen kompetens?
- Omfattar vår kompetens också främjande av delaktighet och tillräckliga interaktionsfärdigheter?
- Hur korrigerar vi bristerna?

- Är kontinuerlig handledning och inläring tillgänglig? Hur kan vi ordna sådan?
- Får vi alla handledning i arbetet vid behov? Hur tillgodoses det?
- Har vi möjlighet att utvecklas till mentorer inom barnskyddsarbetet och att vara mentorer för kollegor på den egna arbetsplatsen, eller på andra arbetsplatser?
- Hur minimerar vi de olägenheter som omsättningen av personal orsakar klienterna?

Bedömning

- Hur säkerställer vi att de stödtjänster eller hälso- och sjukvårdstjänster som barnet/familjen har fått under utvärderingen inte avbryts eller att bedömningen inte utgör något hinder för att sådana tjänster inleds?
- Hur säkerställer vi att de berörda personerna förstår varför en bedömning görs, vad som bedöms och hur bedömningen genomförs?
- Möter vi barnet/den unga personen och föräldrarna i samband med bedömningen då man utreder deras beredskap att ta emot stöd?
- Hur bär vi tjänsteansvaret för den bedömning som görs som en del av klientprocessen?
- När och hur bedömer vi vår egen verksamhet?
- Drar vi nytta av vetenskapliga fakta i tillräcklig utsträckning i arbetet? Hur kan vi utnyttja vetenskapliga fakta i allt högre grad?
- Hur sköter vi dokumentationen?
- Behöver vi utöka eller uppdatera vår kompetens i fråga om dokumentationen?
- På vilka sätt avtalar vi om lokala tillvägagångssätt i fråga om dokumentationen?

Kvalitetssidor

- Vilken information från vår region kan vi föra in på kvalitetssidorna/ i tjänsten Innokylä?
- Informerar vi också lokalt om kvaliteten på vårt barnskydd och om vad vi gör för att utveckla den?